

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Програма
переддипломної практики
для студентів спеціальності 8.18010014
"Управління фінансово-економічною безпекою"
денної форми навчання

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри економічного аналізу.
Протокол № 4 від 24.10.2013 р.

Укладачі: Котов А. М.
Москаленко Н. О.
Мішин О. Ю.
Мозгова Л. О.

П78 Програма переддипломної практики для студентів спеціальності 8.18010014 "Управління фінансово-економічною безпекою" денної форми навчання / укл. А. М. Котов, Н. О. Москаленко, О. Ю. Мішин та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 32 с. (Укр. мов.)

Подано перелік компетентностей, яких має набути студент у результаті проходження переддипломної практики, найменування розділів звіту з практики, питання для вивчення і ознайомлення, види самостійної роботи на базі практики, а також методичні рекомендації до її виконання, вимоги до написання звіту з практики, перелік джерел для використання в процесі виконання звіту.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей.

Вступ

Переддипломна практика студентів, які працюють над магістерською роботою, є складовою частиною навчального плану Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця і заключним етапом підготовки висококваліфікованих спеціалістів та має на меті формування у них практичних вмінь і навичок у сфері управління фінансово-економічною безпекою в умовах ринкових відносин.

Мета практики полягає в:

практичній підготовці студентів до самостійної роботи на одній із посад, що потребують кваліфікації магістра за спеціальністю "Управління фінансово-економічною безпекою";

виборі нормативно-правових, інформаційних, звітних і статистичних матеріалів, їх систематизації та аналізі;

поглибленні і закріпленні теоретичних знань з фахових навчальних дисциплін;

ознайомленні з номенклатурою продукції та послуг підприємства, станом виробництва, виробничою структурою, структурою управління;

безпосередній участі в усіх етапах збору та опрацювання інформації; засвоєнні порядку складання звітності та її використання для управління фінансово-економічною безпекою;

зборі практичного матеріалу для написання магістерської дипломної роботи.

Під час проходження практики студенти повинні вирішити такі завдання:

вивчити загальні функції системи фінансово-економічної безпеки і їхній взаємозв'язок з усіма функціональними службами підприємства (установи, організації), що є базою практики;

навчитися проводити оцінку виробничо-господарської, фінансової і маркетингової діяльності з точки зору забезпеченості фінансово-економічної безпеки;

набути навички виконання аналітичних робіт за допомогою комп'ютерної техніки;

оволодіти практичними навичками із забезпечення фінансово-економічної безпеки.

У результаті проходження практики студенти повинні у повному обсязі оволодіти такими компетентностями, наведеними у табл. 1.

Компетентності фахівців магістерського рівня підготовки, яких набувають студенти в результаті проходження практики

Компетентність, яка формується в рамках практики	Знання (мінімальний досвід)	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5
Здатність до розробки системи економічної безпеки підприємства	Знання теорії конкуренції, менеджменту організації, основ стратегічного управління	Уміти будувати ефективну організаційну структуру підприємства для забезпечення його безпеки	Обґрунтування необхідності та доцільності створення системи економічної безпеки підприємства	Ініціативність при формуванні стратегії розвитку підприємства, відповідальність за прийняття рішень
Здатність до формування інноваційної стратегії розвитку системи економічної безпеки підприємства, вміння формувати портфель інновацій підприємства	Знання основ інноваційної теорії економічного розвитку підприємства, економіки підприємства, основ маркетингу, стратегічного управління	Уміти формувати основні положення інноваційного розвитку підприємства; розробляти організаційно-економічні заходи зміцнення економічної безпеки	Донесення інформації, проблем, рішень та власного досвіду щодо формування стану економічної безпеки підприємства виходячи із активізації його інноваційного розвитку	Ініціативність при здійсненні управлінських функцій у галузі розробки інноваційної стратегії, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах
Здатність до формування управлінської звітності на підприємстві, організації стратегічного обліку	Знання змісту обліково-операційної роботи на підприємстві, функцій та відповідальності бухгалтерського персоналу, системи опрацювання інформації в обліковій системі	Вміти будувати систему захисту бухгалтерської інформації, розробляти форми управлінської звітності, проводити облік та оцінку ділової репутації підприємства	Донесення інформації, проблем, рішень та власного досвіду щодо формування обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства	Ініціативність при здійсненні управлінських функцій у галузі інформаційного забезпечення управління економічною безпекою підприємства, відповідальність за прийняття рішень

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
Здатність до аналізу й оцінки рівня економічної безпеки підприємства, визначення ознак-індикаторів банкрутства підприємства та їх постійного моніторингу	Знання фінансового аналізу, економічного аналізу. Володіння навичками розрахунків у пакетах прикладних програм Excel, Statistica, StatGraf	Вміти визначати рівень кожної складової економічної безпеки підприємства та узагальнюючої величини економічної безпеки, визначати стійкість економічної безпеки, здійснювати прогнозування банкрутства	Донесення інформації, проблем, рішень та власного досвіду щодо використання комплексу моделей та методів для забезпечення ефективного управління системою економічної безпеки підприємства	Ініціативність при здійсненні управлінських функцій у галузі аналізу, оцінки стану та розвитку системи економічної безпеки підприємства, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах
Здатність до оцінки та аналізу стану фінансової безпеки промислового підприємства, визначення та попередження загроз фінансової безпеки підприємства	Знання теорії, менеджменту, маркетингу, економіко-математичного моделювання, економіки підприємства, правознавства, економічного аналізу	Вміти створити та організувати систему управління фінансовою безпекою промислового підприємства	Обґрунтування необхідності та доцільності створення системи управління фінансової безпеки промислового підприємства	Ініціативність при проведенні заходів попередження загроз безпеки підприємства, проведенні дослідницьких робіт щодо визначення зовнішніх та внутрішніх факторів фінансової безпеки підприємства
Здатність до оцінки та аналізу: стану фінансової безпеки банку, сільськогосподарського підприємства, окремої особи, держави	Знання загальної теорії банківської системи, аналізу банківської установи, аналізу сільськогосподарських підприємств, моделювання, психології, економічного аналізу	Вміти створити систему управління фінансовою безпекою банку, сільськогосподарського підприємства; визначити загрози та заходи покращення фінансової безпеки держави	Обґрунтування необхідності вдосконалення системи управління фінансової безпеки банку, сільськогосподарського підприємства, держави	Ініціативність при проведенні заходів попередження загроз фінансової безпеки сільськогосподарського підприємства, банку, держави, проведенні дослідницьких робіт

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
Здатність до розробки системи економічної безпеки банку	Знання теорії конкуренції, менеджменту організації, основ стратегічного управління, існуючих інформаційних потоків, мету і завдання безпеки банківської діяльності	Вміти будувати ефективну організаційну структуру банку для забезпечення його безпеки, визначати правове забезпечення інформаційної безпеки банку	Обґрунтування необхідності та доцільності створення системи економічної безпеки банку	Ініціативність при формуванні стратегії розвитку банку, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах
Здатність до формування стратегії розвитку системи фінансово-економічної безпеки банку, вміння формувати портфель інновацій банку	Знання основ інноваційної теорії економічного розвитку банку, економіки, основ маркетингу, стратегічного управління, сутність недобросовісної конкуренції; законодавство України про недобросовісну конкуренцію	Вміти формувати положення інноваційного розвитку банку; розробляти організаційно-економічні заходи зміцнення економічної безпеки; визначити відомості, які є банківською і комерційною таємницею	Донесення інформації, проблем, рішень та власного досвіду щодо формування стану економічної безпеки банку виходячи із активізації його інноваційного розвитку	Ініціативність при здійсненні управлінських функцій в галузі розробки інноваційної стратегії, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах
Здатність до аналітичних досліджень для виявлення резервів підвищення ефективності виробництва й обґрунтування стратегічних управлінських рішень	Знання основ економіко-математичного моделювання, економіки підприємства, бухгалтерського обліку	Вміти будувати діюче організаційне, фінансово-економічне, соціально-психологічне та інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного аналізу	Донесення інформації, проблем та власного досвіду щодо проведення стратегічного аналізу	Ініціативність при будівництві діючого організаційного, фінансово-економічного, соціально-психологічного та інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного аналізу

1	2	3	4	5
Здатність до діагностики фінансово-економічного стану підприємства	Предмет, методи та завдання діагностики. Організація процесу діагностики стану підприємства. Технологія діагностики фінансового стану підприємства. Процедури діагностики системи управління підприємства. Послідовність діагностики стану трудових ресурсів. Діагностика майнового комплексу підприємства. Діагностика виробничого потенціалу	Встановлювати періодичність та термін виконання діагностичних заходів. Встановлювати періодичність збору та оновлення інформації за кожним напрямом діагностики стану підприємства. Формувати систему показників за напрямом діагностики стану підприємства. Формувати систему прийомів та методів діагностики стану підприємства за її напрямом	Обґрунтовувати канали та напрями руху інформації. Проектувати систему звітів виконавців. Формувати команду виконавців діагностичних заходів. Розподіляти повноваження, обов'язки та взаємозв'язки між виконавцями. Забезпечувати виконання запланованих робіт з організації та здійснення діагностики стану підприємства	Обґрунтовувати необхідність здійснення діагностики. Вибирати об'єкти та напрями діагностики діяльності підприємства. Обґрунтовувати кадрове та ресурсне забезпечення діагностичних заходів. Обґрунтовувати доцільність залучення сторонніх організацій. Обґрунтовувати організаційну структуру в залежності від складу діагностичних заходів та можливостей підприємства
Здатність визначати дієвість механізмів попередження корпоративних конфліктів, здатність оцінювати доцільність та ефективність використання різних переговорних та посередницьких процедур при вирішенні корпоративних конфліктів	Сутність корпоративного конфлікту, функції учасників корпоративного управління та "конфлікт інтересів", порядок формування, повноваження та структуру органів управління акціонерних товариств	Вміти проводити аналіз механізмів корпоративного моніторингу та контролю, застосувати технологію управління акціонерними товариствами; складати карту корпоративного конфлікту, надавати інформаційну матрицю корпоративного конфлікту, визначати стадії конфлікту	Донесення інформації, проблем та власного досвіду щодо попередження корпоративних конфліктів та визначення можливості їх виникнення	Ініціативність при виявленні можливості виникнення корпоративних конфліктів та розробці заходів щодо їх попередження та виникнення

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
Здатність управління фінансово-економічною безпекою фінансових та банківських установ	Сутність фінансово-економічної безпеки банківських установ; концепція фінансово-економічної безпеки банку; види безпеки і форми її організації; система фінансово-економічної безпеки банку; заходи банку від внутрішніх та зовнішніх загроз	Визначати політику фінансово-економічної безпеки банків; проектувати систему фінансово-економічної безпеки банківської установи; виконувати функції відділу безпеки банків; розробляти структуру відділу безпеки банку; визначати перелік функцій відділу безпеки банків	Здійснювати вибір виду нарад, засідань, семінарів із питань фінансово-економічної безпеки банків; розробляти проекти наказів щодо дій в екстремальних умовах; проектувати систему інформаційно-комунікаційних зв'язків банківських установ	Забезпечити реалізацію механізму управління фінансово-економічною безпекою банків; розробляти пропозиції щодо вдосконалення системи управління фінансово-економічною безпекою банків; організувати захист банківської установи від внутрішніх і зовнішніх загроз
Здатність до науково обґрунтованого розвитку системи економічної безпеки підприємства	Організація дій щодо забезпечення безпеки діяльності підприємства, установи, організації інформаційно-комунікаційними зв'язками; формування системи забезпечення безпеки кадрової політики підприємства; здійснення загального контролю за діяльністю підприємства, установи, організації та їх структурних підрозділів щодо забезпечення безпеки	Розробляти системи збору, відновлення та зберігання інформації; надавати пропозиції та рекомендації з організації та проведення на підприємстві, установі, організації заходів щодо підвищення кваліфікації працівників, які безпосередньо забезпечують безпеку підприємства, установи, організації	Надання всім категоріям працівників підприємства інформації, яка стосується наукових досліджень у галузі економічної безпеки; участь у проведенні експертної оцінки загроз та ризиків фінансово-економічній безпеці; участь у підвищенні кваліфікації працівників підприємства, установи, організації	Загальний контроль за діяльністю структурних підрозділів підприємства щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки; підготовка пропозицій щодо організації взаємодії керівників підприємства, підрозділу економічної безпеки з органами державної влади, іншими державними органами, підприємствами

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
6	<p>управління системою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, установи, організації;</p> <p>знання загальної методики викладання економічних дисциплін у її класичному розумінні, сучасних інновацій, чітко орієнтуватися у специфіці викладання економічних та безпекознавчих дисциплін; знання дидактики як складової частини педагогічної науки, методики як складової частини дидактики; особливості організації аудиторних занять</p>	<p>надавати рекомендації щодо підготовки та проведення заходів із забезпечення лояльності та надійності персоналу підприємств, установ організації в межах підписаного колективного договору;</p> <p>обирати адекватно об'єкту і цілям контролю критерії, види і форми контролю стану фінансово-економічної безпеки підприємства, установи, організації;</p> <p>контролювати якість та ефективність роботи персоналу підприємства; контролювати якість та ефективність організації системи безпеки на підприємстві, установи, організації</p>	<p>ознайомлення всіх зацікавлених із прийомами вивчення студентської аудиторії; можливостями ставити мету завдання перед студентами, методами оцінки підготовленості контингенту, методами викладання</p>	<p>установами та організаціями при проведенні заходів щодо забезпечення безпеки діяльності підприємства;</p> <p>розробка пропозицій щодо здійснення заходів безпеки;</p> <p>загальний контроль формування навичок педагогічного планування;</p> <p>підготовка пропозицій щодо спілкування викладача та студента на базі педагогічної етики та педагогічного такт</p>
Здатність до організації системи фінансово-економічної безпеки	Загальні принципи побудови та організації діяльності комплексної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	Розробляти та запроваджувати на практиці заходи із забезпечення фінансово-економічної безпеки	Надавати всім категоріям працівників підприємства інформацію, яка стосується фінансово-економічної безпеки	Загальний контроль структурних підрозділів підприємства щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки

1	2	3	4	5
	<p>методика розроблення концепції та планування діяльності системи фінансово-економічної безпеки;</p> <p>захист інформації та комерційної таємниці на підприємстві;</p> <p>розроблення та ведення документації, що регламентує діяльність системи фінансово-економічної безпеки;</p> <p>механізми управління системою забезпечення фінансово-економічної безпеки;</p> <p>порядок організації, проведення контролю рівня фінансово-економічної безпеки</p>	<p>Забезпечувати підготовку керівних документів, які стосуються організації діяльності системи фінансово-економічної безпеки підприємства, механізмів управління та взаємодії.</p> <p>Розроблювати проекти положень, наказів та інструкцій, що регламентують функціонування системи безпеки, а також діяльність підрозділу економічної безпеки підприємства та його взаємодію з іншими структурними підрозділами.</p> <p>Визначати зовнішні та внутрішні загрози й ризики у сфері фінансово-економічної безпеки підприємства.</p> <p>Проектувати систему ефективних заходів із зниження рівня небезпек та ризиків</p>	<p>участь у проведенні експертної оцінки загроз та ризиків фінансово-економічній безпеці;</p> <p>участь у підвищенні кваліфікації працівників</p>	<p>підготовка пропозиції щодо організації взаємодії керівників підприємства, підрозділу економічної безпеки з органами державної влади, іншими державними органами, підприємствами, установами та організаціями, при проведенні заходів щодо забезпечення безпеки діяльності підприємства;</p> <p>розробка аналітичних документів, які стосуються забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві;</p> <p>розробка пропозицій щодо здійснення заходів безпеки</p>

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5
Здатність до управління безпекою соціальних систем	<p>Теоретичні засади безпекознавства, концептуальні засади економічної безпеки держави, підприємства, особистості;</p> <p>зміст та методологія формування концепції фінансово-економічної безпеки підприємства;</p> <p>теоретичні основи планування фінансово-економічної безпеки підприємства;</p> <p>мета, зміст, технології визначення стратегії економічної безпеки установ, організацій, підприємств;</p> <p>функції і процес управління системою економічної безпеки установи, організації, підприємства;</p> <p>мета, основні завдання, формування системи економічної безпеки установи, підприємства</p>	<p>Із залученням апарату управління (групи фахівців) підприємства та в умовах визначеного терміну виконання, в межах чинних нормативно-правових актів, що регулюють діяльність підприємства, установи, організації, та використовуючи типові управлінські технології. Здійснювати розроблення:</p> <p>концепції фінансово-економічної безпеки підприємства, установи, організації;</p> <p>стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки установи, організації, підприємства</p>	Здійснювати управління системою забезпечення фінансово-економічної безпеки установи, організації, підприємства	<p>Із залученням апарату управління (групи фахівців) підприємства та в умовах визначеного терміну виконання, застосовуючи результати моніторингу та аналізу реальних і потенційних загроз діяльності підприємств, установ, організацій на підставі чинних нормативно-правових актів, використовуючи типові положення та інструкції, проектувати комплексну систему забезпечення фінансово-економічної безпеки установи, організації, підприємства</p>

1. Зміст та завдання практики

За допомогою керівника практики з урахуванням теми дипломної роботи студент вибирає тематичне завдання для проходження практики. Типові тематичні завдання, які відповідають темам дипломних робіт розподілені на такі рівні.

Рівень – установи, організації на національному, регіональному, галузевому рівнях.

1. Виявлення загроз безпеки розвитку регіону (на прикладі Харкова та Харківської області).

2. Аналіз проявів впливу світової фінансової кризи на стан національної безпеки.

3. Оцінювання економічної безпеки регіону (на прикладі Харкова та Харківської області).

4. Методичне забезпечення оцінки безпеки розвитку регіону (на прикладі Харкова та Харківської області).

5. Економіко-правове забезпечення державного регулювання діяльності підприємств (машинобудівних або іншої галузі).

6. Оцінка та діагностика зовнішньоекономічної безпеки України.

7. Формування методичного забезпечення конкурентного розвитку підприємств.

8. Оцінка безпеки конкурентоспроможності економіки України.

9. Виявлення факторів розвитку національної безпеки України.

10. Аналіз податкових важелів державного регулювання економічної безпеки підприємств.

11. Організація інформаційної безпеки у податковій системі (на прикладі великих підприємств або малого та середнього бізнесу).

12. Управління економічною безпекою підприємницької діяльності в Харківському регіоні (або великих підприємств).

13. Сучасний стан інститутів державного регулювання в сфері безпеки.

14. Взаємодія системи економічної безпеки організації (малого підприємства, наукомісткого) з зовнішнім середовищем.

Рівень – підприємства (великі та середні), банківські установи, організації.

15. Забезпечення економічної (корпоративної) безпеки в ході реструктуризації (реорганізації, реформації) підприємства.

16. Забезпечення економічної безпеки стратегічного розвитку підприємства.

17. Забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

18. Організаційно-правове забезпечення економічної безпеки підприємства (установи, організації).

19. Методичне забезпечення оцінювання управління економічною безпекою підприємства (установи, організації).

20. Формування обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства (установи, організації).

21. Організація управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві (в банку, фінансовій установі, організації).

22. Формування системи фінансово-економічної безпеки на підприємстві (в банку, фінансовій установі, організації).

23. Організація захисту комерційної таємниці підприємства (банку).

24. Інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки кредитних операцій банку.

25. Інформаційно-аналітичне забезпечення кадрової безпеки на підприємстві (в банку, фінансовій установі, організації).

26. Організація управління кадровою безпекою на підприємстві (в банку, фінансовій, банківській установі).

Рівень – малі підприємства, суб'єкти підприємницької діяльності, корпоративне управління в системі економічної безпеки.

27. Управління безпекою підприємницької діяльності.

28. Управління економічною безпекою підприємництва.

29. Організація управління агентськими конфліктами в системі економічної безпеки.

30. Організація управління фінансово-економічною безпекою як фактор удосконалення якості корпоративного управління.

31. Забезпечення балансу інтересів учасників корпоративних відносин у системі економічної безпеки.

32. Забезпечення економічної безпеки через попередження та врегулювання корпоративних конфліктів.

33. Організація корпоративного контролю в системі економічної безпеки підприємства.

34. Оцінювання впливу корпоративних конфліктів на фінансово-економічну безпеку підприємства.

35. Оцінювання впливу діяльності органів корпоративного управління на фінансово-економічну безпеку.

36. Механізми попередження та врегулювання корпоративних конфліктів в системі економічної безпеки.

37. Формування системи економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності промислового підприємства.

38. Методичне забезпечення управління інтелектуальною безпекою підприємства.

39. Організаційно-економічний механізм захисту прав інтелектуальної власності в системі економічної безпеки підприємства.

Студент під час проходження переддипломної практики повинен зібрати статистичний матеріал, ознайомитися з інформацією за темою дипломної роботи, зібрати і підготувати графічний матеріал. Також практичним завданням є розробка пропозицій щодо вдосконалення управлінської діяльності із забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства (установи, організації).

Виходячи з цих завдань в основній частині звіту про практику повинні бути розроблені такі підрозділи:

опис підприємства (установи, організації) та його стисла техніко-економічна характеристика;

опис організації системи фінансово-економічної безпеки підприємства (установи, організації);

аналіз фінансово-економічної безпеки підприємства (установи, організації) – бази практики, а якщо передбачає тема дипломної роботи – аналіз економічної безпеки держави (регіону);

пропозиції щодо вдосконалення діяльності з забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства (установи, організації, держави, регіону – залежно від теми дипломної роботи).

У рамках першого підрозділу необхідно висвітлити такі питання:

Для підприємства або установи:

мета діяльності, стисла історична довідка;

напрями видів діяльності, джерела отримання прибутку;

опис основної продукції, послуг, їхнє призначення та основні споживчі властивості;

характеристика виробничої структури та структури управління;

інформації про основних конкурентів та ринки збуту продукції;

інформація про засновників (керівників) підприємства, форму власності, майнова відповідальність;

організація підприємства, установи;

фінансова стійкість, платоспроможність та інвестиційна привабливість підприємства.

Джерела інформації для написання підрозділу:

особлива інформація емітента, основні відомості про емітента, опис бізнесу;

звітність "1-підприємство";

відомості про зміну складу посадових осіб;

інформація про засновників та/або учасників емітента та кількість і вартість акцій (розміру часток, паїв);

інформація про чисельність працівників та оплату їх праці;

інформація про посадових осіб емітента;

основні показники фінансово-господарської діяльності;

річна фінансова звітність: Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом), Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом), Звіт про власний капітал.

Для фінансово-кредитних організацій:

історія створення та розвитку банку;

характеристика банківських послуг та продуктів, коротка характеристика депозитних і кредитних програм;

організаційна структура банку;

оцінка динаміки основних фінансово-економічних показників діяльності банку за останні 2 – 3 роки (депозитний, кредитний портфелі, сума активів, власного капіталу, прибутку, показники рентабельності, заборгованість за кредитами та інші).

Джерела інформації для написання підрозділу:

офіційний сайт банку;

звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати);

звіт про фінансовий стан (Баланс);

звіт про зміни у власному капіталі (Звіт про власний капітал);

звіт про рух грошових коштів.

У рамках другого підрозділу необхідно висвітлити такі питання:

Для підприємства або установи:

система відповідальності відділів та керівників у системі економічної безпеки;

система цілей та стратегій їх досягнення, концепція безпеки;

аналіз структури інформації та організаційного забезпечення діяльності в сфері безпеки (відповідні інструкції та положення);

опис посадових обов'язків керівника (професіонала, аналітика) відділу економічної безпеки.

Джерела інформації для написання підрозділу:

опис бізнесу;

організаційна структура;

положення про роботу підрозділів (економічної безпеки, контролінгу тощо);

посадові інструкції;

внутрішні звіти про результати діяльності.

Для фінансово-кредитних організацій:

організаційна структура відділу фінансово-економічної безпеки або відділу фінансового моніторингу;

взаємозв'язки відділу фінансово-економічної безпеки чи відділу фінансового моніторингу з іншими структурними підрозділами банківської установи;

функції відділу фінансово-економічної безпеки або відділу фінансового моніторингу;

організація управління силовою безпекою;

організація управління інформаційною безпекою;

організація управління кадровою безпекою.

Джерела інформації для написання підрозділу:

положення про відділи;

положення про відділ охорони;

положення про комп'ютерний відділ;

інструкції з організації інформаційного забезпечення;

положення про відділ управління персоналом, відділ фінансово-економічної безпеки.

У рамках третього підрозділу необхідно висвітлити такі питання:

Для підприємства або установи:

імідж підприємства;

інтерес до підприємства з боку державних контролюючих і правоохоронних органів;

ставлення партнерів до підприємства;

відгуки контрагентів;

зв'язки з компаніями (організаціями) або фізичними особами;

випадки шахрайства;

наявність судових або адміністративних розглядів за участі підприємства або його засновників чи керівників;

політика підприємства в сфері соціальної відповідальності;

ситуації щодо порушення трудової дисципліни та методи вирішення трудових спорів;

аналіз корпоративних конфліктів (історія створення підприємства, вимоги до претендентів у склад органів управління, підвищення кваліфікації співробітників і членів органів управління, соціальна діяльність підприємства, кількість звернень акціонерів на підприємство, склад та ха-

рактеристика конфліктних ситуацій на підприємстві, вплив корпоративних конфліктів на результативність діяльності підприємства) – якщо підприємство бази практики у формі АТ;

аналіз фінансово-економічної безпеки держави, регіону, галузі (стан макроекономічної безпеки України, стан фінансової безпеки України, стан зовнішньоекономічної безпеки України, стан інвестиційної безпеки України, стан науково-технологічної безпеки України, стан енергетичної безпеки України, стан соціальної безпеки України, стан демографічної безпеки України, стан продовольчої безпеки України, стан виробничої безпеки України, стійкість, стабільність і здатність до розвитку регіону, соціально-економічні фактори регіону (галузі), зовнішньоекономічна відкритість регіону (галузі), стан конфліктів у корпоративному секторі регіону (галузі)) – якщо темою дипломної роботи передбачений такий аналіз.

Джерела інформації для написання підрозділу:

положення про конфлікт інтересів, про дивідендну політику, про винагороду, про інформаційну політику;

річний звіт;

протоколи засідань Загальних зборів акціонерів (у тому числі позачергових);

інформація про виплату дивідендів, винагород;

інформація про емісії цінних паперів;

інформація про структуру власності;

збірник "Статистичний щорічник України" за 2011 рік;

статистична інформація Державної Служби Статистики України з офіційного сайта: http://ukrstat.org/uk/operativ/oper_new.html.

Для фінансово-кредитних організацій:

аналіз показників безпеки касових операцій;

аналіз безпеки валютних операцій;

аналіз безпеки депозитних операцій;

аналіз безпеки кредитних операцій (або оцінка кредитоспроможності позичальника за даними кредитної історії).

Джерела інформації для написання підрозділу:

звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати);

звіт про фінансовий стан (Баланс);

звіт про зміни у власному капіталі (Звіт про власний капітал);

звіт про рух грошових коштів;

форма 201 "Звіт з питань фінансового моніторингу про кількість окремих типів клієнтів банку";

форма № 302 "Звіт про класифікацію кредитних операцій";

форма 410 "Звіт про кількість клієнтів банків та кількість відкритих клієнтами рахунків";

форма 632 "Звіт про обсяги безнадійної заборгованості за активними банківськими операціями";

форма № 659 (річна) "Звіт про дані фінансової звітності боржників банку – великих і середніх підприємств".

Звітність необхідна станом на кінець звітнього і попереднього року.

У рамках четвертого підрозділу, незалежно від бази практики, необхідно висвітлити такі питання:

проблеми економічної безпеки, які визначені в результаті попередніх досліджень;

можливі напрями подолання визначених проблем та розвитку системи фінансово-економічної безпеки.

Джерела інформації для написання підрозділу:

попередні дослідження бази практики;

спеціалізовані літературні джерела.

2. Бази практики та обов'язки студента-практиканта

Практика проводиться на підприємствах, визначених Наказом по університету.

Студент може самостійно обрати базу практики. В такому разі він подає на ім'я завідувача кафедри заяву.

При підготовці магістрів за цільовими угодами з підприємствами, останні у цих угодах передбачаються як бази практики.

Студент зобов'язаний:

за два-три дні до початку практики здати на базу практики направлення на практику, яке отримує на кафедрі, і дві фотокартки для оформлення перепустки;

до початку проходження практики отримати від керівника практики від навчального закладу консультації, щоденник практики, індивідуальне завдання та поради щодо оформлення всіх необхідних документів та звіту про практику;

своєчасно прибути на базу практики;

під час практики дотримуватись правил техніки безпеки, охорони праці та внутрішнього розпорядку, що діють на базі практики;

в повному обсязі виконувати всі завдання передбачені програмою і індивідуальними завданнями;

розробити графік проходження практики і погодити його з керівником практики від бази практики;

вести щоденник практики, в якому фіксувати виконану роботу;

оформити письмовий звіт про практику та виконати індивідуальне завдання і своєчасно подати його керівникові від університету;

оформити письмовий відгук щодо проходження практики у керівників на базі практики та на кафедрі;

своєчасно скласти залік із практики.

3. Організація і керівництво практикою

Навчання за магістерською програмою спрямовується на практичну та науково-дослідну діяльність. Тому воно повинно базуватися на відповідних принципах. А саме:

- посилення орієнтації на майбутню професію;
- зростання індивідуалізації;
- підвищення професійного рівня;
- творчий підхід до наукових досліджень.

Загальне організаційне, навчально-методичне і наукове керівництво здійснюється завідувачем кафедри економічного аналізу. Здійснення контролю за роботою студентів під час переддипломної практики доручається призначеним керівникам із числа досвідчених викладачів кафедри.

ри економічного аналізу. Як правило, вони є науковими керівниками під час підготовки й написання магістерських робіт тих самих студентів.

Керівник практики від університету повинен:

перед початком роботи проконтролювати підготовленість бази практики;

вручити студентам програму практики, щоденники, направлення на бази практики та провести загальний інструктаж;

підготувати та видати кожному студентові індивідуальне завдання;

ознайомити студентів із формою звітності з практики;

разом із керівником від бази практики забезпечувати високу якість її проходження відповідно до програми та індивідуального завдання;

скласти графік консультацій та подавати необхідні консультації під час практики;

інформувати на засіданнях кафедри про її хід;

подавати завідувачеві кафедри звіт про підсумки практики з пропозиціями і зауваженнями щодо її проходження.

Керівник практики від бази практики повинен:

разом із керівником практики від кафедри розподілити студентів за підрозділами бази практики;

оформити наказ про прийняття студентів на практику;

забезпечити студентів робочими місцями;

здійснювати методичне керівництво, надавати допомогу студентам в одержанні робочих матеріалів, необхідних для виконання програми практики;

контролювати роботу студентів, ведення ними щоденників із практики і дотримання трудової дисципліни;

перевірити звіти з практики, дати письмові характеристики на студентів з оцінкою їх ставлення до роботи, дотримання ними трудової дисципліни, рівня теоретичної і практичної підготовки.

Крім того, керівник практики також має право клопотатися перед керівництвом, підприємства про заохочення кращих студентів-практикантів; відлучати від практики студентів, що порушують трудову дисципліну і недостатньо наполегливо виконують свої обов'язки. Про всі такі випадки керівник повідомляє відділ кадрів і деканат університету.

4. Вимоги до звіту і порядок оцінки результатів практики

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми. Загальні форми звітності студента про практику – це:

заповнений за всіма розділами щоденник практики, підписаний керівниками практики від кафедри і від підприємства;

відгук керівника практики від закладу про роботу студента в період практики з оцінкою рівня і оперативності виконання ним завдання з практики, ставлення до виконання програми практики, дисципліни тощо;

звіт про практику, що містить матеріали, які відображають вирішення передбачених програмою практики завдань, підписаний і оцінений керівником від бази практики та від кафедри (до письмового звіту додаються заповнені первинні документи та форми звітності за кожним розділом тематичного плану);

матеріали до виконання дипломної роботи.

Звіт про практику складається індивідуально кожним студентом і повинен відображати його виробничу і наукову роботу в період практики і підготовленість до написання дипломної роботи.

Оформлення звіту з практики проводиться за загальними вимогами до творчої роботи студентів на аркушах паперу формату А4, обсягом не менше 30 аркушів.

Структура звіту про практику:

титульний аркуш (форму наведено у додатку А);

зміст;

вступ;

основна частина;

висновки;

список використаної літератури (приклад оформлення наведено у додатку Б);

додатки.

Звіт повинен бути конкретним і стислим. Обов'язково має містити графічний матеріал (схеми, таблиці, рисунки, діаграми, графіки), який наочно розкриває суть виконаної роботи, зокрема результати проведеного дослідження.

У вступі узагальнюються зібрані матеріали і висвітлюються основні питання і напрями, якими займався студент на практиці.

Основна частина містить аналіз нормативно-правової бази господарської діяльності, літературних джерел, звітних матеріалів і планових завдань підприємства (установи, організації), які вирішуються; організаційну структуру апарату управління; функціональні взаємодії з іншими організаціями, особливості організації та функціонування системи фінансово-економічної безпеки.

На основі аналізу фінансово-економічної безпеки підприємства (установи, організації) розробляються пропозиції щодо вдосконалення управлінської діяльності.

Висновки мають містити узагальнений аналіз фінансово-економічної безпеки і пропозиції щодо її вдосконалення.

Додатками до звіту можуть бути копії зібраних первинних документів (організаційних, господарських, ділових тощо), значні за обсягом аналітичні таблиці, складні схеми, зразки інших матеріалів, що характеризують господарську діяльність підприємства (установи, організації).

Звіт із практики захищається студентом перед комісією, що призначається завідувачем кафедри. До її складу входять керівники практики від кафедр, викладачі спеціальних дисциплін і за можливості керівники від баз практики.

Комісія приймає залік у студентів на кафедрі в останній день проходження практики. Результати захисту оцінюються за стобальною шкалою.

Студент, який отримав незадовільну оцінку при складанні заліку, відраховується з університету.

5. Рекомендована література

5.1. Основна

Веретенникова Г. Б. Економічна безпека підприємства: планування й організація : конспект лекцій / Г. Б. Веретенникова. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 84 с.

Губарєв О. О. Економічна безпека : конспект лекцій / О. О. Губарєв. – Х. : ХНЕУ, 2007. – 60 с.

Зубок М. І. Безпека банківської діяльності : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / М. І. Зубок. – К. : КНЕУ, 2003. – 156 с.

Камлик М. І. Витяг з Кримінально-процесуального кодексу України (зі змінами і доповненнями) від 28 грудня 1960 року / М. І. Камлик. Судова бухгалтерія : підручник. – 4-те вид., доп. та перероб. – К. : Атіка, 2003. – С. 398.

Кодекс України про адміністративні порушення (зі змінами і доповненнями) // Довідник працівника контрольно-ревізійної служби. – К. : ДІЯ, 2001. – Т. 1. С. 18–19.

Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року зі змінами від 8 грудня 2004 року. – К. : Вид. Дім "Ін Юре", 2006.

Кримінально-процесуальний кодекс України: наук.-практ. коментар. – К. : Юрінком, 1995. – 639 с.

Отенко І. П. Аналіз у бюджетних та банківських установах : навчальний посібник / І. П. Отенко, О. Ю. Мішин, С. В. Мішина. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 240 с.

Положення про технічний захист інформації в Україні, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 9 вересня 1994 року № 632 // ЗП України. – 1994. – № 12.

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: Закон України від 28.11.2002 р. № 249-IV.

Про захист інформації в автоматизованих системах : Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1994. – № 31. – 286 с.

Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992.

Про Міжвідомчу комісію з питань інформаційної політики та інформаційної безпеки при Раді національної безпеки і оборони України : Указ Президента України від 22 січня 2002 року № 63/2002 // Відомості Верховної Ради України. – 2002.

Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України: наук.-практ. коментар. – К. : РВВ МВС України, 1993. – 120 с.

Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 червня 2003 року // Офіц. Віс. України. – 2003. – № 29. – Ст. 1433.

Про розвідувальні органи : Закон України від 22 березня 2001 року № 2331-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001.

Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Нове законодавство України / укл. Ю. П. Єлісєвєнко. – К. : Махаон, 2003. – 600 с.

5.2. Додаткова

Андрощук Г. А. Экономическая безопасность предприятия: защита коммерческой тайны / Г. А. Андрощук, П. П. Крайнев. – К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2000. – 398 с.

Вечканов Г. С. Экономическая безопасность : учебн. пособ. / Г. С. Вечканов. – СПб. : Вектор, 2005. – 251 с.

Герасимчук З. В. Економічна безпека регіону: діагностика та механізм забезпечення / З. В. Герасимчук, Н. С. Вавдіюк. – Луцьк : Надстир'я, 2006. – 244 с.

Головко В. І. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Головко, А. В. Мінченко, В. М. Шарманська / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 444 с.

Грунин О. А. Экономическая безопасность организации / О. А. Грунин, С. О. Грунин. – СПб. ; М. ; Х. ; Мн. : Питер, 2002. – 160 с.

Економічна безпека : навч. посібн. / З. С. Варналій, П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. З. С. Варналія. – К. : Знання, 2009. – 647 с.

Захарченко В. И. Экономическая безопасность бизнеса : учебн. пособ. для студ.-магистров экон. специальностей / В. И. Захарченко, Н. Н. Меркулов, Н. В. Халикян ; Одес. нац. политехн. ун-т, Одес. нац. ун-т им. И. Мечникова. – Одесса : Наука и техника, 2009. – 176 с.

Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посібн. / М. І. Камлик. – К. : Атіка, 2005. – 432 с.

Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения / А. В. Козаченко, В. П. Пономарев, А. Н. Ляшенко. – К. : Либра, 2003. – 280 с.

Кузнецов О. О. Захист інформації та економічна безпека підприємства : монографія / О. О. Кузнецов, С. П. Євсєєв, С. В. Кавун. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 360 с.

Одинцов А. А. Экономическая и информационная безопасность: Справочник : учебн. пособ. для студ. вузов, обучающихся по спец. "Национальная экономика" и др. экон. спец. / А. А. Одинцов. – М. : Экзамен, 2005. – 575 с.

Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності : навч. метод. посібн. для самостійного вивчення дисципліни / І. М. Парасій-Вергуненко. – К. : КНЕУ, 2003. – 348 с.

Понікаров В. Д. Аудит : навч. посібн. / В. Д. Понікаров, Т. М. Серікова. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. – 224 с.

Пономаренко В. С. Экономическая безопасность региона: анализ, оценка, прогнозирование / В. С. Пономаренко, Т. С. Клебанова, Н. Л. Чернова / Харьковский гос. экономический ун-т. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2004. – 144 с.

Тумар Н. Б. Экономическая безопасность предприятия : учебное издание / Н. Б. Тумар. – Х. : Харьковский ин-т бизнеса и менеджмента, 2006. – 160 с.

Шкарлет С. М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект : монографія / С. М. Шкарлет. – К. : Книжкове видавництво Національного авіаційного ун-ту, 2007. – 436 с.

Щибиволок З. І. Аналіз банківської діяльності : навч. посібн. / З. І. Щибиволок. – К. : Знання, 2006. – 312 с.

Экономическая безопасность : энциклопедия / А. Г. Шаваев (пред. ред. кол.), А. Т. Багаутдинов. – М. : Издательский дом "Правовое просвещение", 2001. – 511 с.

5.3. Ресурси мережі Інтернет

Аналітика компанії "Альтана Капітал". – Режим доступу : www.altana-capital.com.

Асоціація українських банків-статистика по банкам, новини та ін. – Режим доступу : www.aub.com.ua.

База даних "Банкрутство" підприємств України. Надання інформації про підприємства, щодо яких порушено справу про банкрутство та стан проходження цих справ. – Режим доступу : bankrut.gov.ua.

База по інвестиційним фондам, ПФам тощо. – Режим доступу : www.investfunds.com.ua.

Бізнес-портал України. – Режим доступу : ugmk.info.

Вищий Господарській суд України. Пошук судових рішень. Українською мовою. – Режим доступу : www.arbitr.gov.ua/doc.php.

Віртуальний термінал. Нормативні документи у сфері митниці. – Режим доступу : www.customs.com.ua/php/fastexplore/mainlist.php.

Громадська прокуратура України (розслідування, особи, скандали, думки). – Режим доступу : www.prokuratura.org.ua.

Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб підприємців України. – Режим доступу : www.irc.gov.ua/search.html.

Законодавство України українською мовою. Пошук за реквізитами документів online. Безкоштовний Доступ. Пошукова форма знаходиться на офіційному сайті Верховної Ради України. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.

Інформація Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України про емітентів цінних паперів. Державний Комітет статистики України. – Режим доступу : www.stockmarket.gov.ua/ru/home.

Компрогат України. – Режим доступу : comproamat.ua.

Підприємства України. – Товари, послуги. – Режим доступу: www.ukrindustrial.com/guide.

Реєстр судових рішень України (Єдиний державний реєстр судових рішень України). – Режим доступу : www.reyestr.court.gov.ua.

Ресурс "Загальнодоступна інформаційна база даних Держкомісії цінних паперів і фондового ринку". – Режим доступу : www.stockmarket.gov.ua.

Ресурс, що містить інформацію про підприємства, які є учасниками Фондового ринку України – Інформаційний центр SMIDA. – Режим доступу : www.smida.gov.ua.

Український інформаційний бізнес-портал. Бази даних юридичних осіб України (більше 380 000 контрагентів). – Режим доступу : www.poshuk.com.

Урядовий портал – Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Довідник телефонів членів Уряду України і регіонів. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua/control/institutions/find.

Фінансовий портал. – Режим доступу : www.fin.org.ua.

Додатки

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Семена Кузнеця

Кафедра економічного аналізу

ЗВІТ

з переддипломної практики
студента 2 року навчання за ОКР "МАГІСТР"
факультету "ОБЛІК І АУДИТ"
спеціальності 8.18010014
"Управління фінансово-економічною безпекою"
денної форми навчання

(прізвище, ім'я та по батькові)

База практики _____

(назва підприємства)

Керівники практики:

від університету

_____ (посада, прізвище та ініціали)

від підприємства

М.П.

_____ (посада, прізвище та ініціали)

Харків, 2014

Приклад оформлення списку використаних джерел

1. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
2. Адизес И. Управление жизненным циклом корпорации / Ицхак Адизес. – СПб. : Питер, 2009. – 384 с.
3. Болмэн Ли Дж. Рефрейминг организаций. Артистизм, выбор и лидерство = Reframing Organizations / Ли Дж. Болмэн, Терренс Е. Дил ; [пер. с англ. И. Трифонова]. — СПб. : Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2005. — 492 с.
4. Грант Р. М. Современный стратегический анализ / Р. М. Грант ; пер. с англ. под ред. В. Н. Фунтова. – 5-е изд. – СПб. : Питер, 2008. – 560 с.
5. Куркін М. В. Контроль та захист економічної безпеки діяльності підприємства [Текст] : навч. посібн. / М. В. Куркін, В. Д. Понікаров, Д. В. Назаренко ; Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 297 с.
6. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства [Текст] : навч. посібн. / І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков / Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2012. – 251 с.
7. Отенко І. П. Розвиток компетенцій підприємства на основі стратегічних знань [Текст] : монографія / І. П. Отенко, О. С. Преображенська. – Х. : ІНЖЕК, 2012. – 264 с.
8. Офіційний сайт Головного управління статистики в Харківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uprstat.kharkov.ukrtel.net/ua/stat/stat_inf.
9. Пономаренко В. С. Стратегічне управління організаційними перетвореннями на промислових підприємствах : наукове видання / [В. С. Пономаренко, А. М. Золотарьов, О. М. Ястермська та ін.] ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора В. С. Пономаренка, докт. екон. наук, доцента О. М. Ястермської. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 452 с.
10. Розвиток теоретико-методологічних засад обліку, аналізу контролю і аудиту : монографія / під. заг. ред. А. А. Пилипенко, Г. Ф. Азаренкова. – Х. : ФОП Александрова К. М. ; ВД "ІНЖЕК", 2012. – 640 с.

11. Москаленко Н. О. Методичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою підприємства шляхом реструктуризації / Н. О. Москаленко, С. В. Даниленко // Вісник економіки транспорту і промисловості (збірник науково-практичних статей). – Випуск 38. – Х. : 2012. – С. 92–95.

12. Barney J. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage / J. Barney // Journal of Management. – Vol. 17. – Pp. 99–120.

13. Richardson G. The Organisation of Industry / G. Richardson // Economic Journal. – 1972. – Vol. 82. – Pp. 883–896.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма
переддипломної практики
для студентів спеціальності 8.18010014
"Управління фінансово-економічною безпекою"
денної форми навчання

Укладачі: **Котов** Антон Миколайович
Москаленко Наталя Олександрівна
Мішин Олександр Юрійович та ін.

Відповідальний за випуск **Отенко І. П.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2014 р. Поз. № 237.

Підп. до друку Формат 60×90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 2,0. Обл.-вид. арк. 2,5. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.